

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI

Fizibilite Analizi

(Temel Kavramlar ve Yaklaşımlar)

Dursun Demir
Uzman
Program Yönetim Birimi
dursun.demir@oka.org.tr
0 362 431 24 00/2202

İçindekiler

- Fizibilite Kavramı
- Fizibilite çalışmasının bileşenleri
- Fizibilite çalışmalarında uluslar arası yaklaşımlar
- Projelerin ulusal ekonomiye katkılarının değerlendirilmesi
- Fizibilite çalışmalarında önemli konular

Fizibilite kavramı

- Feasibility=Fizibilite=Yapılabilirlik
- “Yatırım projelerinin **yapılabilir olup olmadığını** saptamak amacıyla iktisadi, mali, teknik ve hukuki bilgiler dikkate alınarak yapılan çalışmaların tümü.”

Kaynak: Sf.457, İktisat Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara 2011.

- Yapılabilir olup olmama;
  - Teknik ve bilimsel yaklaşım
  - Mali imkanlar
  - Risk iştahı
  - Finansman sağlayan kurum ve kişilerin beklentileri

Fizibilite çalışmasının bileşenleri

- Pazar analizi (Market feasibility)
- Teknik fizibilite (Technical feasibility)
- Finansal/ekonomik fizibilite (Financial, economic feasibility)
- Kurumsal fizibilite (Organizational feasibility)
- Yasal fizibilite (Legal feasibility)
- Operasyonel fizibilite (Operational feasibility)
- Zaman-proje süresi analizi (Scheduling Feasibility)
  - İçsel proje ve kurum/şirket kısıtlılıkları (Internal Project/Corporate Constraints)
  - Dışsal kısıtlar (External Constraints)
- TELOS ?
  - T**echnical, **E**conomic, **L**egal, **O**perational, **S**cheduling

Projenin katkısının hesaplanmasında kullanılan yöntemler

- UNIDO YÖNTEMİ
- OECD-IBRD YÖNTEMİ

UNIDO YÖNTEMİ

- Sosyal karlılık ölçütü olarak toplam tüketim miktarı esas alınmakta ve yatırıma
- girişmenin sebebi bugünkü tüketimi kısararak gelecekteki tüketimi artırmak olarak belirlenmektedir.
- Projenin fayda ve maliyetleri yatırımın temel nedeni olan tüketim cinsinden ölçülmektedir.

UNIDO YÖNTEMİ

- Bu yöntemde aşağıdaki aşamalar izlenir;
  - Piyasa fiyatlarını ve ticari indirgeme oranını kullanarak ticari karlılığın (NBD, İKO) hesaplanması
  - Projede elde edilen net faydaları ekonomik fiyatlarla (etkinlik fiyatları) ifade etmek için gölge fiyatların hesaplanması
  - Sosyal indirgeme oranı ve gelirin değişik gelir grupları arasında yeniden dağılımı ile ilgili ağırlıkların belirlenmesi
  - Projenin yatırım ve tasarruflar üzerindeki etkisinin belirlenerek gerekli düzeltmelerin yapılması
  - Projenin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin incelenerek gerekli düzeltmelerin yapılması
  - Proje ile üretilen malların lüks veya temel tüketim malları olmalarına göre sosyal değerlerinin belirlenmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması
  - Gölge fiyatlar ve yapılan düzeltmeler yapılarak indirgenmiş nakit akımlarının oluşturulması ve projenin net bugünkü değeri ile ekonomik ve sosyal karlılığın hesaplanması

OECD-DÜNYA BANKASI YÖNTEMİ

- Hesaplama ölçüsü olarak sınır fiyatları ile ölçülen “bağlanmamış sosyal gelir” dikkate alınır.

OECD-DÜNYA BANKASI YÖNTEMİ

- Bu yöntemde aşağıdaki aşamalar izlenir;
  - Piyasa fiyatları ve ticari indirgeme oranı kullanılarak projenin ticari karlılığının (NBD, İKO) hesaplanması
  - Girdi ve çıktıların (ticarete konu olmayan, ticareti yapılan ve birincil kaynaklar şeklinde) gruplanması
  - Ticari malların gölge fiyatı olarak kullanılan sınır fiyatlarının ve proje ile sınır arasındaki maliyetlerin belirlenmesi
  - Ticarete konu olmayan malların analiz (üretim yöntemi, girdi bileşimi, işçilik miktarları vb.) edilmesi
  - İşgücü ve diğer birincil kaynakların fiyat. Kullanılacak muh. Fiyatlarının belirlenmesi

OECD-DÜNYA BANKASI YÖNTEMİ

- Dışsal ekonomilerin hesaplanması
- Sosyal indirgeme oranının hesaplanması
- Projenin yaşamı boyunca neden olduğu tüm fayda ve maliyetlerin muh. Fiyatlarını kullanarak hesaplanması ve sosyal indirgeme oranı ile indirgenmiş nakit akımı tablolarının oluşturulması
- Ekonomik net bugünkü değer (ENBD) ve ekonomik karlılık oranının (EKO) hesaplanması
- Gölge fiyatları sosyal refah açısından (gelir dağılımı, tasarruf etkisi) düzelterek sosyal fiyatların hesaplanması
- Fayda ve maliyetlerin sosyal fiyatlar kullanılarak değerlendirilmesi ve yeni indirgenmiş nakit akımı tablosunun oluşturulması
- Sosyal net bugünkü değer (SNBD) ve sosyal karlılık oranının (SKO) hesaplanması
- Belirsizlik ve riskin hesaba katılması
- Hesaplanan sonuçlara göre proje hakkında olumlu ya da olumsuz karar oluşturulması

ULUSAL EKONOMİYE KATKILARIN HESAPLANMASI

•Katma değer etkisi;

•**Mutlak verimlilik testi**

Net Katma Değer (NKD)=O-(MI+I)=W+SS

Net Ulusal Katma Değer= NKD-RP

O=Çıktı Değeri

MI=Üretim Girdileri Değeri

I= Yatırım Maliyeti

W=Ücretler

SS=Sosyal fazla

RP=Yurt dışı faktör ödemeleri

ULUSAL EKONOMİYE KATKILARIN HESAPLANMASI

- Katma değer etkisi;

- Görelî verimlilik testi**

- Katma değer/sermaye oranı

- Katma değer/projenin döviz maliyeti oranı

- Katma değer/Nitelikli işgücü maliyeti oranı

- İstihdam etkisi;

- Toplam istihdam/Toplam yatırım miktarı

- Gelir dağılımı etkisi

- Bölgesel gelişme etkisi

PROJE DEĞERLENDİRMEDE ÖNEMLİ KONULAR

- Öngörü yöntemleri
- Proje değerlendirmede temel kavramlar (Üretim tekniği, akım şeması, madde balansı)
- İşletme dönemi gelir ve giderleri ile işletme sermayesinin hesaplanması
- Ekonomik inceleme ve değerlendirme
- Sektörel izleme ve değerlendirme
- Paranın zaman değeri ve yatırım proje değerlendirme yöntemleri
- Yatırım projelerinde mali değerlendirme
- Kara geçiş noktası ve duyarlılık analizleri

FAYDALI KAYNAKLAR

- Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020; https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

